

Maa-ainesten varastointi ja siitä aiheutuva ympäristöhaitta, Keminmaa

MELAYMP 15.04.2025 § 44
5251/11.01.00.05/2024

Valmistelija

Ympäristötarkastaja Lotta Mattila, puh. 040 770 3239

Asia on tullut vireille yksityishenkilön puhelimitse tekemällä ilmoituksella, joka koski Keminmaassa, Juokuanvaarassa, sijaitsevalla kiinteistöllä Betoni 241-403-5-33 olevaa suurta maa-aineskasaa, josta myydään maa-ainesta Keminmaan alueella. Ilmoittaja oli huolissaan myös maa-aineksen pölyämisestä ja siitä aiheutuvasta terveyshaitasta. Kiinteistöllä Betoni 241-403-5-33 (entinen Juokua 241-403-5-26) on ollut lupa maa-ainesten ottoon Perämeren Betoni Oy:llä, ja loppukatselmus on tehty vuonna 2007 (liite 1). Kyseessä oleva kiinteistö Betoni 241-403-5-33 on tällä hetkellä Morenia Oy:n omistuksessa.

Ilmoituksen johdosta ympäristötarkastaja Mattila lähetti kiinteistön omistajalle selvitys- ja yhteydenottopyynnön 1.11.2024 (liite 2).

Morenia Oy toimitti vastineen Meri-Lapin ympäristöpalveluille 9.12.2024 (liite 3) kiinteistöllä sijaitsevista kiviaineksista. Vastineessa todetaan seuraavaa: *"Morenia Oy:llä on kiviaineskasa 0/10 KaM, määrä noin 4000 tonnia kyseisellä kiinteistöllä. Kasa on ostettu MH-Kivi Oy:ltä 6.10.2022, jolloin aineksia on ollut noin 5000 tonnia. Kasasta on ajettu 6.10.2022-9.12.2024 välisenä aikana noin 1000 tonnia lähialueen yksityisille asukkaille ja yrityksille.*

Läheisellä kiinteistöllä 241-403-9-124 on ollut louhinta- ja murskaustoimintaa, joka on päätynyt kesäkuussa 2013, minkä yhteydessä kasa on syntynyt. Silloiselle toimijalle on annettu lupa varastoida varastokasoja kiinteistöllä Betoni 5:33. Louhos on sittemmin maisemoitu MH-Kivi Oy:n toimesta. Kyseiseen maisemointiin on hyödynnetty Betoni 5:33 kiinteistöllä sijainneita kiviaineksia, joista jäljelle on jäänyt selvityspyynnön mukaiset kiviainekset. Morenia Oy:llä ei ole tietoa onko kiviaineksia myyty 2013-2022 välisenä ajankohtana, ennen kuin nämä on ostettu.

Morenia Oy:llä on tarkoitus myydä jäljellä olevat murskeet seuraavan kahden vuoden kuluessa."

Morenia Oy:n 9.12.2024 toimittaman vastineen perusteella oli mahdollista selvittää alueen lupatilannetta. Morenia Oy:lle on myönnetty 30.6.2009 § 50 Juokuanvaaran maa-aineslupa, ottomäärältään 220 000 m³ (liite 4). Lisäksi Meri-Lapin ympäristölautakunta on kokouksessaan 25.3.2014 pykälässä 46 käsitellyt maa-aineslupien siirtoa uudelle toimijalle, koskien Morenia Oy:n maa-aineslupia (liite 5). Kokousasiassa käsitellään Juokuanvaaran lupaa seuraavalla tavalla: *"Vanhalle Morenia Oy:lle jää edelleen kuntaan voimaan kaksi lupaa, joissa ei ole pidetty lopputarkastusta: Hietakankaalle ja Juokuanvaaraan. Vanhalle Morenia Oy:lle jäävät kaksi lupaa siirretään puolestaan MH-Kivi Oy:n nimiin siinä vaiheessa, kun he ovat toimittaneet luvista vaaditut vakuudet omissa nimissään Tornion kaupungille."*

Morenia Oy selvitti sähköpostitse liiketoimintakaupan tilannetta 4.2.2025 sähköpostitse (liite 6), jonka jälkeen ympäristötarkastaja Mattila oli

yhteydessä Metsähallitukseen. Metsähallitus selvitti asiaa sähköpostitse 10.2.2025 ja 18.2.2025 (liite 7) seuraavalla tavalla: "Kyseistä maa-aineslupaa ei ole siirretty MH-Kivi Oy:lle, koska MH-Kivi Oy:llä on sama y-tunnus, kuin silloisella vanhalla Morenialla, jonka nimissä lupa on ollut. Metsähallitus teki vuonna 2013 liiketoimintakaupan, jolloin Morenia Oy myytiin ja osa maa-ainekohteista siirtyi silloiselle uudelle omistajalle. Juokuanvaara ei kuulunut silloin kauppaan, vaan se jäi MH-Kiven hallintaan. Juokuanvaaran lupa-alue maisemoitiin vuonna 2014, josta oheisena lopputarkastuspöytäkirja, jonka on antanut Meri-Lapin ympäristöpalveluista [REDACTED].

Kuten olette saaneet tiedon nykyiseltä Morenialta, loput kiinteistölle jääneet jalosteet on myyty Morenia Oy:lle vuonna 2022. Maisemoinnin jälkeen vuosina 2014 – 2019 kasoista on myyty paikallisille toimijoille ja henkilöille pieniä määriä."

"Löysin asiasta silloisen MH-Kiven toimitusjohtaja [REDACTED] muistiinpanoja. Tässä ranskalaisin viivoin asioiden kulkua:
- Juokuanvaaran maa-aineslupa jäi liiketoimintakaupan yhteydessä myyjälle (MH-Kivi Oy:lle) ja lupa-aika päättyi 30.6.2014.
- Keminmaan kunta ilmoitti suullisesti keväällä 2014, että lupa-alue tulee maisemoida lupaehtojen mukaisesti mm. alueen halki kulkevan kelkkailureitin turvallisuuden varmistamiseksi.
- Juokuanvaaran ottoalueen maisemointi aloitettiin heinäkuussa 2014 ja lopputarkastuspöytäkirja on annettu 17.11.2014. ...

Alueella on ollut ympäristölupa, josta lupapäätös ohessa. Oheisena myös ottosuunnitelmakartta ja jälkitilannekartta. ...

MH-Kivi Oy:llä/Metsähallituksella ei ole kyseisen alueen kanssa enää mitään tekemistä, koska lupavelvoitteet on hoidettu jo vuonna 2014 ja loput kiinteistöllä sijainneet kasat on myyty vuonna 2022. "

Juokuanvaarassa on ollut myös Keminmaan kunnan 30.6.2009 (nro/2009) myöntämä ympäristölupa kallion louhintaan ja murskaukseen pohjavesipinnan ylä- ja alapuolella, louheen murskaukseen ja tuotteiden välivarastointiin (liite 8).

Lisäksi entinen ympäristöpäällikkö [REDACTED] on tehnyt Juokuanvaaraan loppukatselmuksen 22.9.2014 (liite 9), jossa todetaan seuraavaa: "MH-Kivi on viimeistellyt aikaisemmin Morenia Oy:n hallinnassa olleen maa-ainesalueen. Katselmuksessa todettiin, että maisemointiin liittyvät maanrakennustyöt oli tehty alueeseen sopiviksi ja luiskaukset olivat riittävän loivat."

Liitteet

- Liite 1: Kiinteistöllä Betoni 241-403-5-33 (entinen Juokua 241-403-5-26) tapahtuneeseen maa-ainesten ottamistoimintaan liittyvät asiakirjat
- Liite 2: Selvitys- ja yhteydenottopyyntö Morenia Oy:lle (1.11.2024)
- Liite 3: Morenia Oy:n vastine (9.12.2024)
- Liite 4: Maa-aineslupa Juokuanvaaraan, Morenia Oy, myönnetty 30.6.2009 § 50
- Liite 5: Meri-Lapin ympäristölautakunnan 25.3.2014 § 46 kokousasia maa-aineslupien siirrosta uudelle toimijalle/Morenia Oy
- Liite 6: Morenia Oy:n lähettämä sähköposti liiketoimintakaupan tilanteesta (4.2.2025)
- Liite 7: Metsähallituksen lähettämät sähköpostit (10.2.2025 ja 18.2.2025)

Liite 8: Ympäristölupa Juokuanvaaraan, Keminmaan kunta 30.6.2009 (nro/2009)

Liite 9: Juokuanvaaran lopputarkastupöytäkirja (22.9.2014)

Asian ratkaisuksi esitetään seuraavaa:

Kiinteistöllä Betoni 241-403-55-3 on ollut lupa maa-ainesten ottoon, jonka mukainen luvan lopputarkastus on tehty 9.1.2007 (liite 1). Tuolloin on tarkistettu maa-ainestoiminnan jälkityöt. Loppukatselmuspöytäkirjassa mainitaan, että alueella oli pieni murskekas, joka luvattiin toimittaa pois. Kiinteistöllä Betoni 241-403-55-3 ei ole tällä hetkellä voimassa olevaa maa-aineslupaa, ympäristölupaa tai muuta mahdollista lupaa, joka mahdollistaisi muualla otetun ja tuodun kiviaineksen varastoinnin kiinteistöllä.

Keminmaan kunnan ympäristölautakunnan 30.6.2009 myöntämässä ympäristöluvassa on myönnetty muiden toimintojen ohella lupa murskeen välivarastointiin kiinteistöillä Lukkarila 241-403-9-109 ja Sipola 241-403-9-124 (liite 8). Ympäristöluvan kertoelmaosassa mainitaan, että mursketuotteet varastoidaan väliaikaisesti aumoissa ja kasoissa suunnitelma-alueella. Luvan 13.1. kohdassa on mainittu välivarastointipaikaksi luvan kohdan 3 mukainen paikka eli Juokuanvaaran kiinteistöt Lukkarila 241-403-9-109 ja Sipola 241-403-9-124. Tämän lisäksi Morenia Oy:n maa-aineslupan (30.6.2009, liite 3) voimassaoloaikana on ollut kiinteistöillä Lukkarila 241-403-9-109 ja Sipola 241-403-9-124 lupa ottaa maa-aineksia sekä välivarastoida tuotteita kyseisillä kiinteistöillä. Mursketuotteiden vienti varastoitavaksi muille kiinteistöille, kuten Betoni 241-403-55-3, ei ole kuulunut lupien mukaiseen toimintaan.

Morenia Oy:n vastineen (9.12.2024, liite 3) mukaan Morenia Oy:llä on kiviaineskasa kiinteistöllä Betoni 241-403-55-3, joka on ostettu MH-Kivi Oy:ltä 6.10.2022. Kiviaineskasan on ilmoitettu olevan peräisin kiinteistöltä Sipola 241-403-9-124, jossa murskaustoiminta on loppunut kesäkuussa 2013 ja silloiselle toimijalle on annettu lupa varastoida varastokasoja kiinteistöllä Betoni 241-403-55-3. Morenia Oy:n toimittamasta vastineesta ei kuitenkaan ilmene, kuka tai mikä taho luvan tuotteiden välivarastointiin on antanut, ja onko kyseessä ollut toiminnanharjoittajien keskinäinen, vai valvontaviranomaisen myöntämä lupa murskeen varastointiin. Selvityksen perusteella ei voida varmistua siitä, kenen toimesta ja milloin murskeet on tuotu kiinteistölle Betoni 241-403-55-3, tai siitä, mistä maa-ainekset on todellisuudessa otettu.

Kiinteistöltä Betoni 241-403-55-3 myydään edelleen väitetysti lähes kymmenen vuotta sitten kiinteistöltä Lukkarila 241-403-9-109 ja Sipola 241-403-9-124 otettua maa-ainesta. Käytettävissä olevien tietojen perusteella on haasteellista kohdistaa vastuuta tiettyyn toimijaan, muun muassa liiketoimintakaupan johdosta. Asiassa saatujen selvitysten johdosta on epäselvää, onko asiassa toimittu maa-aineslain mukaisesti. Tästä syystä Meri-Lapin ympäristölautakunta tekee asiasta tutkintapyyntöä poliisille.

Yleisöilmoituksen mukaan murskekasasta aiheutuu pölyämistä, sekä ilmoittaja on huolissaan siitä aiheutuvasta terveyshaitasta. Tämän perusteella on mahdollista, että murskeen varastoinnille tarvitaan ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin 3 kohdan mukainen lupa. Mikäli valvontaviranomaiselle tehdään asiasta ilmoitus uudelleen, asiaa tarkastellaan uudelleen sen osalta, vaatiiko murskeen varastointi edellä mainittua ympäristönsuojelulain mukaista lupaa.

Perustelut

Maa-aineslain (555/1981) 1 §:n 1 momentin mukaan kyseistä lakia sovelletaan muun ohella soran ottamiseen pois kuljetettavaksi taikka paikalla varastoitavaksi. Lain 4 §:n mukaan maa-aineslaissa tarkoitettuun aineiden ottamiseen on saatava lupa.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) tarkoituksena on ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa, ehkäistä ja vähentää päästöjä sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja sekä turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö. Ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan ympäristölupa tarvitaan toimintaan, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasisitusta.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Maikkula Pipsa

Päätösehdotus

Meri-Lapin ympäristölautakunta päättää hyväksyä edellä esitetyt menettelyt asian ratkaisemiseksi. Asiasta tehdään tutkintapyyntö poliisille. Myöhemmässä vaiheessa, mikäli tarpeellista, tarkastellaan mahdollista ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista luvan tarvetta.

Päätös

Hyväksyttiin.
